

N:o 58.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894; gifven Stockholms slott den 5 mars 1909.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Albert Petersson.

Förslag

till

LAG

angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894.

Härigenom förordnas, att 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Den, som i följd af bestämmelserna i 7 § förlorat svensk medborgarerätt och icke blifvit medborgare i annat land, återvinner medborgarerätten, då han tager hemvist i riket, eller ock Konungen medgifver, att medborgarerätten därförutan återvinnas må.

Har Konungen öfverenskommit med främmande stat, att den, som varit svensk medborgare och vunnit medborgarerätt i det främmande landet, skall anses hafva afstått från denna rätt, när han ånyo bosatt sig här i riket och härstädes vistats viss tid; förlorar någon på sådan grund sin utländska medborgarerätt, återvinner han samtidigt svensk medborgarerätt.

Återvinnas i enlighet med hvad ofvan i denna § sägs svensk medborgarerätt af mannen, tillkommer sådan rätt också hans hustru och omyn-diga äkta barn, där ej i fall, hvarom i andra stycket förmåles, de hvarken äro bosatta här i riket, när medborgarerätten af mannen återvinnas, eller jämte honom förlora medborgarerätt i det främmande landet.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet. Förutvarande svensk medborgare, som då är bosatt här i riket och på grund af öfverenskommelse, som i 8 § andra stycket afses, förlorat sin utländska med-

borgarerätt, återvinner vid lagens trädande i kraft svensk medborgarerätt. Återvinnes sålunda svensk medborgarerätt af mannen, tillkommer sådan rätt jämväl hans hustru och omyndiga äkta barn, såframt de äro bosatta här i riket, då lagen träder i kraft, eller jämte mannen förlorat medborgarerätt i det främmande landet. Oäkta barn följer i fråga om medborgarerätten modern i fall, där enligt bestämmelsen i föregående punkt äkta barn följer fadern.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 29 januari 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson anförde:
»Genom den med Amerikas förenta stater den 26 maj 1869 afslutade konventionen jämte därtill hörande protokoll har öfverenskommits, bland annat, att om en svensk undersåte, som blifvit naturaliserad såsom medborgare i Amerikas förenta stater, ånyo bosätter sig i Sverige utan afsikt att återvända till Amerika, skall han af de förenta staternas regering anses hafva afstått från sitt amerikanska medborgarskap, samt att afsikten att icke återvända till Amerika anses förefinnas, när den sålunda naturaliserade personen uppehållit sig mer än två år i Sverige.

Bestämmelser af motsvarande innehåll hafva influtit i en tillägsartikel till det vänskaps-, handels- och sjöfartsfördrag, som den 17 juli 1885 afslutats med Argentinska republiken.

Genom nu anförda bestämmelser har en återinvandrare från Amerikas förenta stater eller Argentina så till vida fått sin medborgarrättsliga ställning fullt klart ordnad, att han efter bosättning i Sverige och viss tids vistelse härstädes blir fri från sina undersåtliga förpliktelser till den främmande staten. Huruvida åter den, som sålunda förlorat sin utländska medborgarrätt, omedelbart återvinner svensk medborgarrätt eller kan förvärfva densamma, allenast genom naturalisation, därom hafva olika meningar yppats. Å ena sidan har framhållits, att då dels gällande lag om förvärfvande och förlust af medborgarrätt den 1 oktober 1894 tydligen hvilade på den grundtanken, att statsborgerlig hemlöshet borde, såvidt möjligt, undvikas, dels ock själfva syftet med omförmälda internationella öfverenskommelser uppenbarligen varit att underlätta återförvärfvandet af den svenska medborgarrätt, som återinvandraren förut ägt, det syntes riktigast att tillägga öfverenskommelserna den betydelse, att då medborgarskapet i den främmande staten upphörde, svensk medborgarrätt omedelbart återvunnes. Häremot har å andra sidan erinrats, att 1894 års lag, i hvars syfte inginge att uttömmande angifva huru svensk medborgarrätt förvärfvades, icke omnämde bosättning i Sverige och viss tids vistelse härstädes såsom ett särskildt sätt för medborgarrätts förvärfvande af svenskfödd men i utlandet naturaliserad person, och att jämväl lagens förarbeten oförtydligt utvisade, att man ansett naturalisation här böra krävas.

Den förra åsikten har i allmänhet vid afgörande af frågor rörande återinvandrades skyldighet att fullgöra värnplikten gjort sig gällande hos vederbörande myndigheter. Den senare åsikten har alltid tillämpats af justitiedepartementet vid behandling af ansökningar från återinvandrare att blifva upptagna till svenska medborgare och nyligen (den 30 november 1908) enhälligt omfattats af högsta domstolen vid afgörande af besvär öfver ett riksdagsmannaval.

Den af justitiedepartementet och högsta domstolen sålunda omfattade mening leder emellertid till det ofvan antydda, synnerligen otillfredsställande resultatet, att om en förutvarande svensk medborgare, som äger medborgarrätt i Amerikas förenta stater eller Argentina, återvänder till Sverige och här vistas mer än två år, blir han, såframt han ej låter naturalisera sig härstädes, utan medborgarrätt; och det torde vara att befara, att ett dylikt resultat ingalunda blefve ovanligt, helst åsikten, att naturalisation icke erfordras för medborgarrättens återvinnande, vunnit stor utbredning genom dess tillämpande vid värnpliktiges inskrifning. Härtill kommer, att ett ur statens synpunkt sedt tillfredsställande ordnande af återinvandrades värnpliktsförhållanden i hög grad försvåras, därest medborgarrättens återvinnande göres beroende af en frivillig åtgärd från återinvandrandens sida.

Då det icke läser kunna ifrågakomma att genom några tvångsåtgärder söka förmå återinvandrare, som förlorat sin utländska medborgarrätt, att söka naturalisation här i landet, torde någon annan utväg att förhindra ofvan angifna resultat icke återstå än att genom ett tillägg till lagen den 1 oktober 1894 förklara, att den, som i enlighet med omförmälda internationella öfverenskommelser genom bosättning här i riket och viss tids vistelse härstädes förlorar sin medborgarrätt i det främmande landet, omedelbart återvinner svensk medborgarrätt.

Hvad angår frågan, om och i hvad mån den omständigheten, att en gift man sålunda återvinner svensk medborgarrätt, bör öfva inflytande på hustruns och omyndiga äkta barns medborgarrättsliga ställning, så synas några betänkligheter icke möta att låta mannens återförvärfvade medborgarrätt omfatta jämväl dem, därest de äro bosatta här i landet, då mannen återvinner svensk medborgarrätt. Annorlunda är förhållandet, om de kvarstannat i det främmande landet. I sådan händelse torde jämväl de böra blifva svenska medborgare, endast om de eljest skulle komma att alldeles sakna medborgarrätt, m. a. o. om de jämte mannen förlora sin utländska medborgarrätt. Stadganden i nu angifna riktning torde stå i god öfverensstämmelse med den ståndpunkt 1894 års lag i förevarande afseende intager. Lagens hufvudregel är, att hustrun och omyndiga äkta barn i fråga om medborgarrätten följa mannen, men härifrån medgifver lagen undantag så till vida, att det i allmänhet må bero på hustruns och barnens egen ställning eller förhållande, om en *förändring* i mannens medborgarrätt skall omfatta jämväl dem.

De af mig sålunda ifrågasatta nya bestämmelserna, hvilka synas lämpligen kunna införas i 8 § af 1894 års lag, torde böra träda i kraft genast efter promulgerandet. Återinvandrare, som då på grund af omförmälda internationella öfverenskommelser redan förlorat sin utländska medborgarrätt, torde, såframt de ännu vistas här i riket, böra omedelbart återvinna svensk medborgarrätt, och, därest i enlighet härmed sådan rätt återvinnes af mannen, bör densamma i öfverensstämmelse med förut angifna grunder omfatta jämväl hustrun och omyndiga äkta barn, som då äro bosatta härstädes eller jämte mannen förlorat medborgarrätt i det främmande landet.

I öfverensstämmelse med de af mig sålunda uttalade åsikter har jag låtit upprätta *förslag till lag angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerrätt den 1 oktober 1894.*»

Departementschefen uppläste härefter omförmälda lagförslag, hvilket skulle biläggas detta protokoll; och hemställde han, att högsta domstolens

utlåtande öfver förslaget måtte, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål, genom utdrag af protokollet inhämtas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet
Carl Stålhammar.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894.

Härigenom förordnas, att 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Den, som i följd af bestämmelserna i 7 § förlorat svensk medborgarerätt och icke blifvit medborgare i annat land, återvinner medborgarerätten, då han tager hemvist i riket, eller ock Konungen medgifver, att medborgarerätten därförutan återvinnas må.

Nu har Konungen öfverenskommit med främmande stat, att den, som varit svensk medborgare och vunnit medborgarerätt i det främmande landet, skall anses hafva afstått från denna rätt, när han ånyo bosatt sig här i riket och härstädes vistats viss tid; förlorar någon på sådan grund sin utländska medborgarerätt, återvinner han samtidigt svensk medborgarerätt.

Återvinnas i enlighet med hvad ofvan i denna § sägs svensk medborgarerätt af mannen, tillkommer sådan rätt också hans hustru och omyn-diga äkta barn, där ej i fall, hvarom i andra stycket förmäles, de hvarken äro bosatta här i riket, när medborgarerätten af mannen återvinnas, eller jämte honom förlora medborgarerätt i det främmande landet.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet. Förutvarande svensk medborgare, som då är bosatt här i riket och på grund af öfverenskommelse, som i 8 § andra stycket afses, förlorat sin utländska medborga-

rerätt, återvinner vid lagens trädande i kraft svensk medborgarerätt. Återvinnes sålunda svensk medborgarerätt af mannen, tillkommer sådan rätt jämväl hans hustru och omyndiga äkta barn, såframt de äro bosatta här i riket, då lagen träder i kraft, eller jämte mannen förlorat medborgarerätt i det främmande landet. Oäkta barn följer i fråga om medborgarerätten modern i fall, där enligt bestämmelsen i föregående punkt äkta barn följer fadern.

Utdrag af protokollet öfver ett lagärende, hållet uti Kungl. Maj:ts högsta domstol tisdagen den 16 februari 1909.

Tredje rummet.

Närvarande:

Justitieråden CARLSON,
BILLING,
BOHMAN,
WESTRING,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG.

Konstituerade revisionssekreteraren E. Bergelmer uppviste dels utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet den 29 januari 1909, utvisande, bland annat, att Kungl. Maj:t förordnat, att högsta domstolens utlåtande skulle, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål, inhämtas öfver upprättadt förslag till lag angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894, dels ock en af chefen för justitiedepartementet den 29 januari 1909 aflåten skrifvelse, däruti tillkännagifvits, att Kungl. Maj:t samma dag förordnat Bergelmer att, i egenskap af revisionssekreterare, i högsta domstolen föredraga nämnda lagförslag.

Förslaget föredrogs, och är detsamma bilagdt detta protokoll.
Högsta domstolen lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet

Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 5 mars 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM,
Justitieråden: PETRÉN,
GULLSTRAND.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson anmälde högsta domstolens genom utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 29 januari 1909 inhämtade utlåtande öfver upprättadt förslag till lag angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894; och yttrade föredraganden vidare:

»Med anledning af den öfverensstämmelse, som nu består mellan den svenska och den danska rättens regler om förvärfvande och förlust af medborgarerätt, har hans excellens herr ministern för utrikes ärendena, på min begäran, låtit hos den danska regeringen anhålla om upplysning,

huruvida å dansk sida funnes något att erinra mot ifrågavarande lagförslag. Från Eders Kungl. Maj:ts beskickning i Köpenhamn har numera ingått meddelande, att så ej vore fallet.

Förslaget är af högsta domstolen lämnadt utan anmärkning; och hemställer jag, att förslaget — med allenast den redaktionella jämkning, att första ordet i det nya andra stycket utaf förevarande § utgår — måtte genom nådig proposition framläggas för Riksdagen till antagande.»

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdd hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall och skulle till Riksdagen aflätas nådig proposition af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Erik Ölander.